

L'Orient Mitjà és cada cop més el centre de la política mundial. El govern nord-americà pensava que amb la victòria militar s'acabarien els problemes provocats pel règim de Saddam Hussein. L'experiència demostra que estava equivocat. En primer lloc s'evidencià encara més que les motivacions invocades per justificar la invasió s'havien inventat a fi de justificar el que s'havia decidit per altres motius menys nobles que els que van ser invocats. Això va crear una situació de malestar en l'opinió pública dels EUA. Alguns comencen a evocar el record del Vietnam. A Vietnam també es van invocar motivacions falses i els EUA es van ficar en un problema del qual només van aconseguir sortir sense honor.

Els nord-americans pensaven que serien rebuts com a alliberadors pel poble. Però el poble volia solucionar els seus problemes sense la presència d'una potència estrangera que s'instal·lés i es portés com una potència colonitzadora. Està creixent la resistència tant dels xiïtes com dels sunnites mentre els kurds insisteixen en la seva autonomia. Les forces armades estan perdent més homes per la lluita de la resistència que per les operacions militars. Ara estan descobrint que hauran de mantenir una presència militar forta durant molt temps i que el seu prestigi a la regió i en el món anirà degradant-se de forma inevitable.

A **Afganistan**, les forces armades dels EUA van abandonar el país a l'anarquia. Cada tribu és gairebé autònoma, dirigida pels seus caps tradicionals, i el govern central instal·lat per la força militar nord-americana no governa res.

Pitjor és la situació a **Israel**. Bush ha donat més i més suport a la política agressiva de Sharon. Israel s'està instal·lant en les terres palestines i no respecta cap tractat. D'aquí poc, els palestins estaran al seu país com a presoners de les colònies jueves. La resposta només pot ser una resistència cada cop més desesperada. No s'està deixant altra sortida que el

suïcidi a la joventut palestina. Prefereixen suïcidar-se matant alguns israelites que suïcidar-se sense fer res.

L'evolució actual sembla confirmar la previsió feta per S. Huntington fa uns 10 anys, que el segle XXI seria de **confrontació entre dos mons culturals incompatibles**, el món occidental liderat pels EUA i el món musulmà.

El que més contribueix a confirmar aquesta interpretació és que Bush i els representants del seu govern s'afirmen com a profundament religiosos i **fan de la seva política una acció religiosa gairebé messiànica**. Són convertits que van entrar en els grups més fonamentalistes de la famosa dreta religiosa lligada al partit republicà i a la qual, segons es diu, pertanyeria fins al 40% del poble nord-americà. Bush i el seu govern creuen que els EUA han rebut de Déu una missió mundial: la missió de donar la llibertat, la democràcia i la pau al món sencer. Creuen que els EUA són la nació més pacífica que hi ha en el món. Creuen que estan cridats a liderar el món del bé en la lluita contra l'*eix del mal*. Tots els que s'oposen a la política nord-americana pertanyen a l'*eix del mal*. En accentuar la línia religiosa de la seva política Bush confirma la interpretació de l'actual confrontació en l'Orient Mitjà com a guerra religiosa, guerra total, guerra de civilitzacions.

Després de l'11 de setembre de 2001, l'*eix del mal* ha pres una figura més universal. Si bé no s'ha pogut provar cap connexió entre Saddam Hussein i Al Qaeda, en l'imaginari occidental actual s'ha produït una connexió: **l'eix del mal és el terrorisme**. Creuen que els talibans d'Afganistan i el règim de Saddam Hussein a Iraq eren manifestacions del terrorisme mundial, la qual cosa justifica la guerra que els van fer els representants del Bé. Els EUA lideren la lluita contra el terrorisme, però tots els pobles són cridats a entrar en la mateixa lluita. L'Aliança proposada pels EUA per

lluitar contra el terrorisme és la forma concreta de l'imperialisme polític d'avui. Als governants, els agrada la referència a l'Imperi romà que també va rebre la missió divina d'imposar la pau al món.

Un cop decretada la lluita total contra el terrorisme, una paranoia col·lectiva inundà el poble nord-americà. S'han suspès les llibertats constitucionals, s'ha justificat la tortura, s'han suspès els drets a la defensa, a la comunicació, s'han multiplicat els controls de policia i s'ha arribat a l'absurd dels controls de les sabates dels viatgers als aeroports. Les autoritats han perdut el sentit del ridícul, de tan gran que és la seva ansietat. És una neurosi col·lectiva que els governants volen inculcar a les ments del seu poble. Creuen que tornant-los bojos els protegeixen contra el terrorisme. Per descomptat, en veure l'extrema fragilitat psíquica dels ciutadans nord-americans, els terroristes no poden sentir-se sinó més animats. Veuen que les seves accions produeixen efectes molt més forts del que podien imaginar. Saben que algun dia, amb accions terroristes es podrà desmantellar el sistema de protecció neuròtica del sistema.

Després de l'11 de març de 2004 a Madrid, la mateixa paranoia va prendre el control d'**Europa**. Els europeus van entrar en la neurosi col·lectiva. Tot això mostra la poca resistència d'una civilització que es creu forta i tremola des de la primera amenaça. Amb tota la seva superioritat tècnica, el món desenvolupat tremola davant alguns grups petitíssims que usen armes proporcionades per aquest mateix món desenvolupat. Per als candidats a terroristes, aquesta reacció mostra la gran fragilitat psíquica d'un món dotat de tanta força material.

El món occidental entrà en un estat de malaltia mental i psíquica, mostrant una gran deficiència en la formació humana dels seus tècnics. Res no permet pensar que sigui capaç de tornar a la normalitat. És el destí de les elits dels mons dominants. Els mitjans de comunicació s'encarreguen d'alimentar la neurosi col·lectiva.

A Amèrica Llatina, malgrat els esforços dels mitjans de comunicació, no s'ha aconseguit inculcar encara l'angoixa del terrorisme mundial. Però hi ha una altra neurosi que els mitjans d'informació conreen amb una dedicació sistemàtica. Es tracta de la neurosi de la

violència. És un fet que la violència augmenta, sobretot en les grans ciutats, i, donat el creixement de la desocupació urbana, és probable que la criminalitat també augmenti. L'únic remei que els governants han trobat és augmentar la policia i sobretot la força material de la policia. Perquè la policia no viu enmig de la població. Viu en els seus cotxes i en els seus escriptoris, però no està en contacte amb la població, que no pot confiar en ella i més aviat en desconfia. No es prenen mesures serioses capaces de donar una altra orientació a la joventut popular. Aquesta sap que no té futur dins la societat establerta. N'ha estat expulsada. Si els traficants de drogues els ofereixen una sortida, com no l'acceptaran?

Mentre els governs diverteixen els pobles amb la guerra contra el terrorisme, les **multinacionals** estan conquerint el món. Cada any conquereixen nous espais. Volen conquerir les primeres matèries. A Xile, Pinochet havia entregat a empreses nord-americanes la majoria de les mines de coure. Encara hi són. Venen la major part del coure xilè i durant 25 anys mai no han pagat impostos. Diuen que no fan lucre, que estan perdent diners. Segons ells, cada any el balanç és deficitari. No s'explica com empreses multinacionals són tan filantropiques que exploten les mines de coure sense cap lucre. Tampoc s'explica com ells perden diners explotant el coure, quan altres tenen guanys fabulosos. Però el govern xilè ha d'empassar-se la mentida i no té poder per imposar les seves lleis d'impostos. Per a les multinacionals les lleis nacionals no valen.

El major escàndol passa a **Bolívia**. Els EUA volen rebre el gas bolivià -que actualment és l'única riquesa del país- pràcticament sense pagar res. El poble bolivià ha aconseguit expulsar el president que estava preparat per fer l'operació i signar l'acord. Ara el successor vol fer el mateix. Es necessitarà una nova insurrecció del poble indígena? El que passa a Bolívia és una indignitat sense nom, i el govern dels EUA vol imposar la fam al poble més pobre del continent americà, traient profit de la mateixa debilitat de l'Estat bolivià. On hi ha reserves minerals, les multinacionals volen ser-ne les mestresses, i van conquerint les primeres matèries a partir dels governs més febles.

Les multinacionals volen dominar el mercat dels **productes agrícoles**. Estan destruint l'agricultura d'Amèrica Llatina. A Mèxic l'àpat bàsic és el blat de

moro, però ara, després del TLC, més del 90% del blat de moro que mengen els mexicans és nord-americà, perquè les companyies dels EUA han conquerit el mercat, i els agricultors mexicans estan en la misèria més atroç. De la mateixa manera volen destruir tota l'agricultura local i imposar els seus productes. Ho fan mitjançant els subsidis del govern a la seva agricultura, de tal forma que els seus productes resulten més barats. En segon lloc estan intentant introduir llavors transgèniques de les quals tenen les patents. Un cop que els agricultors llatinoamericans adopten els transgènics, cauen en la dependència de les empreses multinacionals que són mestresses de les patents. Aquí regna la Monsanto que ja ha conquerit gran part de l'agricultura gràcies als seus transgènics. Al principi no demanen cànon, però després de conquerir el mercat podran imposar les seves condicions i Amèrica Llatina serà la República de Monsanto, i tots menjaran productes Monsanto.

Les multinacionals conquereixen el sector **bancari**, el sector d'**energia** i **transport**, el sector químic, el sector de la **comunicació** i de la **cultura**. En pocs anys més ja no hi haurà res que sigui de procedència nacional o pugui dependre de nacionals. El país sencer estarà a les mans de multinacionals que busquen el seu lucre i no s'interessen pel bé del poble. D'altra banda disposen d'innombrables mètodes per no pagar impostos o pagar gairebé res.

Si s'arriba a concretar l'**ALCA**, ja no hi haurà res en l'economia que pugui ser controlat pels governs nacionals, i aquests estaran en dependència total mitjançant els tribunals encarregats de dirimir els processos entre governs i multinacionals. Un govern mai no guanyarà un procés intentat per una multinacional. És el que s'ha vist ja en el tractat del NAFTA que uneix els EUA, Canadà i Mèxic. En aquest moment l'ALCA troba resistència, sobretot perquè els EUA no volen fer cap concessió i no volen donar als altres països els drets que ells mateixos reclamen per a si. L'ALCA és un tractat fet per sotmetre els Estats en poder de les multinacionals. El tractat havia de ser signat el 2005, però de fet és difícil que s'arribi a mantenir aquesta data. Excepte si els EUA posen tota la seva força militar i política per imposar-ho.

Confiant poc en un acord multinacional com l'ALCA, els EUA han signat acords bilaterals amb

Xile i altres nacions centreamericanes, i la tendència dominant consistirà a multiplicar aquests acords bilaterals.

Com va la **resistència contra la conquesta del món pels EUA**? El 2004 el Forum Social Mundial va reunir multituds sobretot asiàtiques a Mumbai, a

l'Índia. Al gener de 2005 el Forum Mundial es reuneix novament a Porto Alegre. Aquestes assemblees mostren que hi ha organitzacions als pobles que lluiten per un altre món. Però encara no constitueixen forces polítiques capaces d'actuar a escala mundial. El que poden fer els governs nacionals és molt limitat, perquè les grans decisions es prenen en altres llocs. Les forces financeres mundials estan ben organitzades i poden exercir pressions irresistibles. Els moviments socials no constitueixen forces socials que puguin efectivament pressionar els EUA. No s'han organitzat forces populars a escala mundial.

Pot ser que aquesta organització de forces populars sigui impossible sense l'ajuda de governs nacionals que puguin oposar una certa resistència a la voluntat dels EUA. De moment aquesta força encara no existeix. En la guerra d'Iraq, França i Alemanya, associats a Rússia, van intentar de mantenir una certa distància i no van voler enviar tropes. No obstant això, altres nacions europees ho van fer, cedint a la pressió nord-americana.

De totes maneres les nacions europees estan massa associades als EUA i no poden oferir un pol de resistència. En el futur, Xina podrà constituir aquest pol, ja que arribarà a constituir un front unit amb les nacions d'Extrem Orient, fins i tot amb Japó. D'aquí uns 10 anys, el bloc d'Extrem Orient tindrà més força econòmica que els EUA i podrà ser un punt de suport de moviments socials mundials per contestar el domini de les multinacionals occidentals. Els EUA encara podran tenir la superioritat militar, però sense superioritat econòmica, la superioritat militar no serà suficient per mantenir el sistema imperial. En aquest moment el creixement de Xina impressiona.

Però encara hi ha una gran incògnita: quina serà l'opció de Xina un cop que tingui superioritat econòmica? Seria la primera vegada en la història del món que l'Extrem Orient tingués el liderat, no sabem quina serà la manera d'exercir el poder d'aquest nou conjunt. Però cada cop és més clar que en pocs anys el liderat mundial canviarà.

Què passa a Amèrica Llatina? Les eleccions dels últims temps van mostrar que els pobles volien un canvi: volien més autonomia nacional, menys dependència dels EUA, menys desigualtat social, menys pobresa. Van votar per candidats de canvi. En la pràctica només va haver-hi desil·lusions. En comptes de canvi va haver-hi continuïtat. Va haver-hi moviments polítics importants per part dels indígenes a Equador i Bolívia. Van aconseguir treure'n el president, guanyar les eleccions, però el nou president no canvia res: prometen més independència del FMI, però després cauen en la trampa del FMI i se sotmeten. A Brasil la desil·lusió va ser molt gran. Ningú havia imaginat que el nou president es rendís amb tanta facilitat al FMI.

Com sempre el FMI impedeix qualsevol progrés social, perquè limita qualsevol inversió social. En imposar el seu programa d'austeritat i de donar prioritat a la lluita contra la inflació, el FMI és el que defineix el pressupost de l'estat. A Argentina el nou president al principi va mostrar proves de major autonomia, però després va haver de cedir també. El govern d'Amèrica Llatina, de moment, és el FMI, malgrat la protesta dels pobles. Les últimes eleccions han mostrat que el poble no té cap possibilitat d'imposar la seva aspiració dins el sistema mundial actual.

La democràcia a AL es revela cada cop més com un joc de diversió popular sense conseqüència pràctica. En la pràctica el govern fa el contrari del que va prometre. Cal preguntar-se si els presidents tenen sempre un revòlver al clatell, revòlver a les mans d'un agent secret nord-americà que els imposa el que han de signar.

En realitat, els presidents que volen un canvi es troben amb l'oposició tancada de les elits tradicionals i no s'animen a entrar en conflicte amb elles. L'únic que va entrar en conflicte va ser Hugo Chávez a Veneçuela. Amb el suport de les masses pobres, ha aconseguit sobreviure fins avui. Però, sembla que els obstacles que troba, han servit per angoixar els altres presidents. Ni Lula, ni Gutiérrez, ni Kirchner s'han atrevit a donar una passa tan sols en una confrontació amb les elits.

El problema continua igual: les elits van aconseguir impedir que la Independència enfront de les metròpolis lliurés el poder a la majoria popular. Després, mai més van voler cedir tan sols una parcel·la del seu poder. Les successives Repúbliques mai van

canviar res: sempre manen els mateixos, sempre una petita minoria té el control de tota la riquesa del país. Són aquestes elits les que entreguen l'economia del país a les multinacionals. El que passa avui dia n'és una nova versió.

Què fa l'Església en el context actual? En general podem dir: ella no fa res. Fa anys que el Papa no governa i la Cúria continua repetint el mateix: la prioritat encara és el «programa per la vida», o sigui, la repetició de la moral tradicional en matèria sexual, accentuant l'oposició a la cultura actual. Teològicament, l'atenció de la defensa de la fe es dirigeix cap als teòlegs del diàleg amb les religions: els casos de Jacques Dupuis, i Juan José Tamayo són il·lustracions d'aquesta preocupació. Es tracta de salvar la identitat catòlica, preocupació dominant del present pontificat.

El Papa no es mor, però amb l'absència de govern paralitza l'Església. Els moviments constitueixen l'element actiu: Opus Dei, Legionaris de Crist, *Focolarinos*, *Schoenstattianos*, Carismàtics de diverses obediències i altres, són cada cop més importants, i la Cúria tria sempre més bisbes d'entre les seves organitzacions. D'altra banda els bisbes es dediquen a l'administració de les seves diòcesis i tenen poca importància en la societat. El mateix val per al clero. El Papa havia entregat la tasca d'evangelitzar als moviments i res no ha canviat. Els últims bisbes de Medellín i Puebla s'han retirat. Ja només queden els bisbes de Joan Pau II. El resultat és el gran silenci: no tenen res a dir. El clero està fora dels debats, i tracta de defensar la seva moral tradicional dins el petit ramat fidel.

La fugida de milions de catòlics cap a altres denominacions cristianes o altres religions, sobretot cap a les esglésies pentecostals està augmentant, fins al punt de despertar ansietat en la jerarquia. En l'última reunió el CELAM va suggerir la reunió d'una nova Conferència General Llatinoamericana de bisbes per tractar el problema de la "deserció silenciosa" de milions de catòlics que s'accentua, i per buscar remeis. Se sap que no tots els sectors de l'Església accepten la idea d'una nova Conferència General: per exemple, els cardenals llatinoamericans de la Cúria s'hi oposen. La reunió podria planejar-se pel 2005 o el 2006. Però la malaltia del Papa constitueix un obstacle.